

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

“МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА”

(для бакалаврів)

МАУП

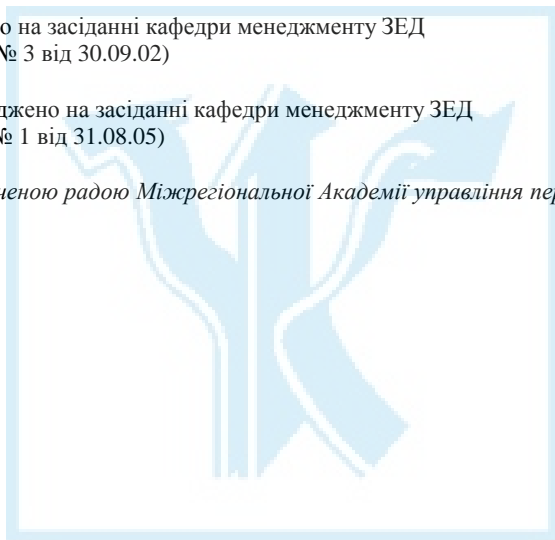
Київ 2005

Підготовлено доктором економічних наук *І. І. Дахном*

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту ЗЕД
(Протокол № 3 від 30.09.02)

Перезатверджено на засіданні кафедри менеджменту ЗЕД
(протокол № 1 від 31.08.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Дахно І. І. Навчальна програма дисципліни “Міжнародна економіка” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2005. — 12 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Міжнародна економіка”, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю студентів, а також список рекомендованої літератури.

©Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

“Міжнародна економіка” є однією з обов’язкових дисциплін, які вивчають на економічних факультетах вищих навчальних закладів України. Цей предмет створює необхідне підґрунтя для успішної діяльності майбутніх фахівців у нинішньому складному та суперечливому світі. Ця дисципліна, як і будь-яка інша, охоплює теоретичні і практичні питання. Певну проблему при її вивченні становить брак сучасних вітчизняних підручників і посібників.

Мета дисципліни “Міжнародна економіка” — висвітлити питання зародження та розвитку світової економіки, глобалізації господарської діяльності, теоретичних і економетричних засад міжнародної економіки, тарифних і нетарифних методів регулювання міжнародної торгівлі товарами та послугами, впливу науково-технічної революції на економіку світу в цілому та зовнішньоекономічну діяльність зокрема; ознайомити студентів з сучасним валютно-фінансовим механізмом світу, а також з валютою Європейського Союзу і галузевою та регіональною структурами світової економіки.

Знання, здобуті на лекціях, семінарських заняттях, під час самостійної роботи та у процесі опрацювання вітчизняної та зарубіжної літератури з усіх аспектів міжнародної економіки, сприятимуть правильному розумінню явищ, що відбуваються в економіці світу.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА”

№ п/п	Назва теми
1	Виникнення і розвиток світового господарства
2	Глобалізація світової економіки
3	Міжнародна економічна інтеграція
4	Населення планети і міжнародна міграція робочої сили
5	Науково-технічна революція і міжнародна передача технологій
6	Світова валютна система
7	Галузі світової економіки
8	Регіони світу

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА”

Тема 1. Виникнення і розвиток світового господарства

Зародження світового господарства. Остаточне сформування світового господарства. Класичні й альтернативні теорії міжнародної торгівлі. Вчення про міжнародну економіку як складова економічної теорії.

Література [4; 7; 12–14; 17–19; 22; 23]

Тема 2. Глобалізація світової економіки

Загальні ознаки глобалізації. Глобалізація фінансової діяльності. Транснаціональні корпорації. Прямі зарубіжні інвестиції та інші форми міжнародного руху капіталу. Міжнародна спеціалізація виробництва і світова торгівля товарами та послугами. Загальна рівновага у міжнародній торгівлі. Тарифні і нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі. Глобалізація управлінських функцій. Глобалізація туризму. Глобалізація проблем довкілля.

Література [4; 7; 11; 14; 16; 17; 29–30]

Тема 3. Міжнародна економічна інтеграція

Зміст і форми міжнародної економічної інтеграції. Фактори, що визначають інтеграційні процеси. Основні інтеграційні угруповання світу: детальний аналіз їх зародження і розвитку. Україна і світові інтеграційні процеси. Зовнішньоекономічні зв'язки України. Моніторинг і регулювання міжнародної економіки.

Література [4; 7; 12; 13; 19; 22; 23]

Тема 4. Населення планети і міжнародна міграція робочої сили

Основні демографічні показники населення світу. Міграції населення у минулому й нині. Види трудової міграції. Основні тенденції міграції робочої сили. Масштаби і напрямки міграції. Регулювання імміграції та стимулювання рееміграції.

Література [4; 5; 7; 12; 13; 18; 19]

Тема 5. Науково-технічна революція і міжнародна передача технологій

Науково-технічна революція та її вплив на світове господарство. Світовий ринок технологій. Основні форми міжнародної передачі технологій. Міжнародне виробниче та науково-технічне співробітництво.

Література [4; 7; 12–14; 17; 19]

Тема 6. Світова валютна система

Золотомонетний стандарт. Золотодевізний стандарт. Валютні системи: Генуезька, Бреттон-Вудська, Ямайська, Європейська. Створення Європейського валютного союзу. Запровадження єдиної європейської валюти євро. Європейський центральний банк. Теорії валютного курсу. Міжнародні фінансові ринки.

Література [1; 2; 4–6; 8–10; 15; 18; 24; 25; 27; 28]

Тема 7. Галузі світової економіки

Енергетика і економіка: історичний екскурс в енергетику, Європейська енергетична хартія, перспективи розвитку енергетики світу. Видобування енергоносіїв (нафтодобувна, газодобувна та вугільна галузі промисловості). Електроенергетика. Гірничодобувна та лісова галузі промисловості. Загальні тенденції розвитку обробних галузей промисловості. Чорна та кольорова металургія. Машинобудування. Хімічна та легка промисловість. Загальні тенденції

розвитку сільського господарства. Рослинництво. Тваринництво та інші галузі. Агропромисловий комплекс. Транспорт світу: загальна характеристика транспорту та окремих його видів.

Література [4; 5; 12; 13; 18; 19; 22; 23]

Тема 8. Регіони світу

Загальний огляд країн Європи, Америки, Азії, Африки, Австралії та Океанії:

- фізико-географічні та історико-політичні особливості;
- населення;
- економіка (промисловість, сільське господарство, транспорт, зовнішня торгівля);
- субрегіони.

Література [3–5; 12; 13; 18–23; 26]

Примітка. У години, відведені для самостійної роботи, за вказівкою викладача вивчається економіка окремо взятих країн.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольну роботу студент виконує у вигляді реферату, тему якого вибирає за програмою вивчення дисципліни або з наведеного далі переліку тем рефератів і узгоджує її з викладачем. Викладення матеріалу в рефераті повинно бути послідовним, мати дослідницький характер, містити постановку проблеми, узагальнення самостійно опрацьованих літературних джерел, аналітичні узагальнення, теоретичні або методологічні пропозиції. Бажано застосовувати матеріал, відомий студенту з реальної практики. Цитати та статистичні матеріали потрібно обов'язково супроводжувати посиланнями на джерела інформації, зазначаючи автора, повну назву публікації, місце видання, видавництво, загальну кількість сторінок і номер сторінки, на якій міститься наведена інформація.

Реферат має складатися зі *вступу* (актуальність теми), *основної частини* (огляд літератури, постановка проблеми та підходи до її вирішення), *висновків* і *списку використаної літератури*. Загальний обсяг реферату — до 20 аркушів друкованого тексту формату А4 зі стандартними полями (верхнє — 2,5 см, нижнє — 2,0 см, лівє — 3,5 см, правє — 1,5 см) через 1,5 міжрядкових інтервали шрифтом Petersburg 14, Antiqua 14 чи подібним за розміром.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ (РЕФЕРАТИВ)

1. Теорії міжнародної торгівлі.
2. Міжнародна економіка як складова економічної теорії.
3. Меркантилізм як економічне вчення.
4. Взаємодія попиту та пропозиції у міжнародній торгівлі.
5. Міжнародна міграція робочої сили та економічне значення цього явища.
6. Суть і форми міжнародної міграції капіталу.
7. Міжнародний кредит.
8. Світовий ринок технологій.
9. Характеристика світового валютного ринку.
10. Платіжний баланс.
11. Кейнсіанська модель відкритої економіки.
12. Монетаристська модель відкритої економіки.
13. Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація економіки.
14. Структура і динаміка світової торгівлі.
15. Зовнішня торгівля України на сучасному етапі.
16. Міжнародний рух факторів виробництва.
17. Валютний курс.
18. Макроекономічна рівновага у відкритій економіці.
19. Міжнародна економічна інтеграція.
20. Глобальні проблеми світової економіки на зламі другого і третього тисячоліть.
21. Міжнародна спеціалізація і кооперування виробництва: суть, форми, тенденції.
22. Науково-технічний потенціал і його значення для економічного прогресу.
23. Міжнародні економічні зв'язки.
24. Інтеграція України в систему міжнародної економіки.
25. Потенціал світової економіки.
26. Європейський Союз.
27. Україна і Європейський Союз: сучасний стан відносин і прогноз на перспективу.
28. Проблеми світової енергетики.
29. Сучасний стан співробітництва країн світу у справі охорони довкілля.
30. Послуги та їх місце у зовнішньоекономічній діяльності країн світу.
31. Зовнішня заборгованість країн, що розвиваються.
32. Європейський валютний союз.
33. Основні тенденції розвитку промисловості світу.
34. Основні тенденції розвитку сільського господарства світу.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ

1. Попит і пропозиція у міжнародній економіці.
2. Міжнародний розподіл факторів виробництва.
3. Світовий ринок і міжнародний рух товарів.
4. Світове господарство і міжнародний рух факторів виробництва.
5. Міжнародна економіка та її структура.
6. Теорія міжнародної торгівлі про абсолютні переваги.
7. Теорія міжнародної торгівлі про відносні переваги.
8. Теорія міжнародної торгівлі Хекшера — Оліна.
9. Альтернативні теорії міжнародної торгівлі.
10. Міжнародні економічні операції.
11. Групи країн у міжнародній економіці.
12. Стандартна модель міжнародної торгівлі.
13. Теорія загальної рівноваги в міжнародній торгівлі.
14. Розвиток сучасної міжнародної торгівлі.
15. Інструменти аналізу міжнародної торгівлі.
16. Свобода торгівлі і протекціонізм.
17. Мито і митні тарифи.
18. Економічне значення митних тарифів.
19. Кількісні обмеження в міжнародній торгівлі.
20. Експортні субсидії.
21. Демпінг.
22. Експортні кредити.
23. Неекономічні методи регулювання міжнародної торгівлі.
24. Міжнародні фонди у сфері послуг.
25. Послуги міжнародного транспорту.
26. Державне регулювання міжнародної торгівлі послугами.
27. Теорії руху факторів виробництва.
28. Міжнародні інвестиції.
29. Прямі зарубіжні інвестиції.
30. Міжнародні корпорації.
31. Портфельні зарубіжні інвестиції.
32. Міжнародні позики і кредитування.
33. Теорії міжнародної трудової міграції.
34. Масштаби та напрямки міграції робочої сили.
35. Державне регулювання міграції робочої сили.
36. Теорії впливу технічного прогресу на міжнародну торгівлю.
37. Механізми міжнародної передачі технологій.
38. Міжнародне технічне сприяння.

39. Державне регулювання передачі технологій.
40. Зародження міжнародної економічної інтеграції.
41. Типи міжнародних економічних інтеграційних об'єднань.
42. Західноєвропейська економічна інтеграція.
43. Міжнародна валютно-фінансова система.
44. Євродолари.
45. Валютний курс та його різновиди.
46. Теорії валютного курсу.
47. Платіжний баланс.
48. Фінансування платіжного балансу.
49. Міжнародний ринок валют.
50. Міжнародний ринок боргових зобов'язань.
51. Міжнародний ринок титулів власності.
52. Міжнародний ринок фінансових дериватів.
53. Механізми багатостороннього регулювання міжнародної економіки.
54. Регулювання міжнародної торгівлі.
55. Регулювання міжнародного руху факторів виробництва.
56. Регулювання міжнародної макроекономіки.
57. Виникнення й розвиток світового господарства.
58. Загальна характеристика процесу глобалізації світової економіки.
59. Глобалізація туризму.
60. Глобалізація проблем довкілля.
61. Європейська енергетична хартія.
62. Нафтодобувна промисловість світу.
63. Газодобувна промисловість світу.
64. Вугільна промисловість світу.
65. Електроенергетика світу.
66. Гірничодобувна промисловість світу.
67. Лісова промисловість світу.
68. Чорна металургія світу.
69. Кольорова металургія світу.
70. Машинобудування світу.
71. Автомобілебудівна промисловість світу.
72. Електронна промисловість світу.
73. Хімічна промисловість світу.
74. Легка промисловість світу.
75. Загальні тенденції розвитку сільського господарства світу.
76. Рослинництво світу.
77. Тваринництво світу.
78. Транспорт світу.

79. Загальний огляд країн Європи.
80. Загальний огляд країн Америки.
81. Загальний огляд країн Азії.
82. Загальний огляд країн Африки.
83. Загальний огляд Австралії та Океанії.
84. Золотомонетний стандарт.
85. Золотодевізний стандарт.
86. Генуезька валютна система.
87. Ямайська валютна система.
88. Європейська валютна система.
89. Створення Європейського валютного союзу.
90. Єдина європейська валюта євро.
91. Європейський центральний банк.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Авдокушкин Е. Ф.* Международные экономические отношения: Учеб. пособие. — М.: Маркетинг, 2000.
2. *Боринець С. Я.* Міжнародні валютно-фінансові відносини: Підруч. для студ. вузів. — К.: Знання, 1999.
3. *Весь мир: Энцикл. справ.* — Минск: Литература, 1998.
4. *Дахно І. І., Бовтрук Ю.А.* Міжнародна економіка. — К.: МАУП, 2002.
5. *Економіка зарубіжних країн: Підручник / А. С. Філіпенко, В. А. Вергун, І. В. Бураківський та ін.* — 2-ге вид. — К.: Либідь, 1998.
6. *Евстигнеев В. Р.* Валютно-финансовая интеграция в ЕС и СНГ: Сравнительный систематизированный анализ. — М.: Наука, 1997.
7. *Киреев А. П.* Международная экономика: Учеб. пособие для вузов: В 2 ч. — М.: Междунар. отношения, 2000.
8. *Міжнародні економічні відносини: Навч. посіб. для студ. вузів / В. В. Козик та ін.* — Львів: Львівська політехніка, 1999.
9. *Международные валютно-кредитные и финансовые отношения / Под ред. Л. Н. Красавиной.* — М.: Финансы и статистика, 2000.
10. *Международные экономические отношения / Под общ. ред. В. Е. Рыбалкина.* — М., 1998.
11. *Миклашевская Н. А., Холопов А. В.* Международная экономика: Учебник. — М.: Изд-во МГУ; Дело и сервис, 1998.

12. *Мировая экономика* / Под ред. В. К. Ломакина. — М.: АНКИЛ, 1998.
13. *Мировая экономика: Учебник* / Под ред. А. С. Булатова. — М., 1999.
14. *Овчинников Г. П. Международная экономика: Учеб. пособие.* — 2-е изд., испр. и доп. — СПб.: Изд-во Михайлова В. А., 1999.
15. *Пебро М. Международные экономические, валютные и финансовые отношения: Пер. с фр.* — М.: Прогресс, Университет, 1994.
16. *Рокоча В. В. Міжнародна економіка: Навч. посіб.: У 2 кн.* — К.: Таксон, 2000. — Кн. 1. Міжнародна торгівля: теорія та політика.
17. *Румянцев А. П., Румянцева Н. С. Международная экономика.* — К.: МАУП, 1999.
18. *Світова економіка: Підручник* / А. С. Філіпенко, О. І. Рогач, О. І. Шнирков та ін. — К.: Либідь, 2000.
19. *Спиридонов И. А. Мировая экономика: Учеб. пособие.* — М.: ИНФРА-М, 1998.
20. *Страны и народы мира: Энцикл. справ.* / Сост. В. Б. Гарин, В. В. Люсиченко. — Ростов н/Д: Феникс, 1998.
21. *Страны мира: Справочник* / Под общ. ред. И. С. Иванова. — М.: Республика, 1999.
22. *Халевинская Е., Крозе И. Мировая экономика: Учебник.* — М.: Юристь, 1999.
23. *Хасбулатов Р. И. Мировая экономика.* — М.: ИНСАН, 1994.
24. *Шемятенков В. Г. Евро: две стороны одной монеты.* — М.: Экономика, 1998.
25. *Экономическая теория национальной экономики и мирового хозяйства: Учебник* / Под ред. А. Г. Грязновой. — М.: Банки и биржи; ЮНИТИ, 1998.
26. *Юрківський В. М. Країни світу: Довідник.* — К.: Либідь, 1999.
27. *Юрчишин В. В. Валютні кризи: Монографія.* — К.: УАДУ при Президентові України, 2000.
28. *Ющенко В. А., Міщенко В. І. Валютне регулювання: Навч. посіб.* — К.: Знання, 1999.
29. *Business Guide to the Uruguay Round.* — Geneva: ITC/CS, 1995.
30. *Oxford Paperback Encyclopedia.* — Oxford: Oxford University Press, 1998.
31. *Stutz F. P., de Souza A. R. The World Economy.* — Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall, 1998.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Міжнародна економіка”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Міжнародна економіка”	4
Вказівки до виконання контрольної роботи	6
Теми контрольних робіт (рефератів).....	7
Питання для самоконтролю студентів.....	8
Список рекомендованої літератури	10

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп’ютерна верстка

Н. В. Медведєва
Л. М. Гримаська
Т. Г. Замура

МАУП

Зам. № ВКЦ-1325

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП